

Patrik Hagman: *Efter Folkkyrkan*. Artos, Skellefteå 2013. 267 sidor.

Mina förväntningar på Patrik Hagmans bok, *Efter folkkyrkan*, var höga. Hans tidigare bok *Om Kristet motstånd* (2011) menar jag var en av 2011 års viktigaste teologiska böcker på svenska. Hans blogg, <http://blogs.abo.fi/phagman/> är alltid läsvärd. Hagman, som till vardags är lärare vid Åbo Akademi, framstår mer och mer som en viktig röst i den teologiska debatten.

I *Efter folkkyrkan* är ambitionerna stora, han skriver själv på sidan 21 att han »vill göra teologi för den kommande förenade kyrkan». Boken handlar alltså om kyrkan, om den Svenska och den Finska kyrkan i en tid och värld som Hagman karaktäriserar som efterkristen. Till sin hjälp tar Hagman några utländska teologer, Dietrich Bonhoeffer, Stanley Hauerwas, John Howard Yoder och William T. Cavanaugh. Några av dem är mindre kända i vår teologiska diskussion än andra och deras bakgrund och sammanhang är mycket olika men de pekar mot Hagmans ambition om en förenad kyrka.

Efter folkkyrkan är både en teologisk studie där först folkkyrkans kris avhandlas, tvåregementslärans svaghet och omöjlighet klargörs och det i slutkapitlen skissas en framtida vision av vad kyrkan kan vara med hjälp av ovannämnda teologers tankar. Hagman menar att folkkyrkans kris främst är en teologisk kris. Att den teologi som Svenska och Finska kyrkan presenterar om sig själv är vad Hagman kallar en »köpsläendets teologi». En teologi han menar tar sig uttryck i att, när kyrkan själv ska förklara varför man ska tillhöra kyrkan, blir svaret en sekulär konsumtionsteologi, där man erbjuder sina medlemmar vissa tjänster till ett visst pris.

Hagman menar att det som behövs är en mer robust och mer tydlig teologi om vad kyrkan är. De frågor han söker finna svar på i sin bok är: vad är kyrkan? Vem hör (egentligen) till kyrkan? Vad behövs kyrkan till? Vad skiljer den som hör till kyrkan från den som inte gör det? Var finns kyrkan?

I första kapitlet om folkkyrkans kris pekar Hagman på flera olika problemområden, t.ex. de anställdas roll kontra de ickeanställda. Otydlighetens eller öppenhetens, som det populärt kallas, gränser. Bristande eller obefintlig teologi om gudstjänsten. Trovärdighetskrisen som uppstår när sådant som görs i kyrkan är förljugt; Hagman tar exemplet med konfirmander som svarar jakande på frågan om de vill bekräfta sitt dop utan att mena det, och därmed bidrar till bilden av att kyrkan i grunden sysslar med osanningar (s. 39). Mot detta önskar Hagman alltså finna en mer robust teologi om kyrkan, som innebär att det blir tydligare vem som är kristen.

Invändningen mot detta definierar Hagman själv i slutet av kapitlet. »Det här är problemets kärna, om det sker på ett sätt som exkluderar och stöter bort, blir det en teologi som kommer i konflikt med kyrkans uppdrag att inbjuda människor till gemenskap med nådens Gud. Detta är alltså en av utmaningarna i denna bok, att formulera en teologi om kyrkan som är tydlig utan att vara exklusiv.»

Lyckas han? Jag vet inte. I alla fall är inte svaren och de alternativ som Hagman målar upp lika tydliga och spännande som frågorna. Styrkan i svaren ligger i den nära koppling Hagman gör mellan tro och praktik, då han hävdar att det kyrkan tror måste visa sig i de troendes vardagsliv. Kyrkan kan inte skilja mellan budskapet och sättet som budskapet

förs fram på. Det tänks ofta från officiellt kyrkligt håll att kyrkans kris är en kommunikationskris. Hagman tar effektivt död på den myten och menar att, om det inte finns en gemenskap som lever den tro kyrkan lär, så spelar inget annat någon roll.

Här ligger Hagmans bidrag till debatten, betoningen av levande gemenskaper där tron lev. »Kyrkan är där kristna saker görs, tydligast i gudstjänsten, men i förlängningen alltid där människor handlar så att Guds rike blir synligt» (s. 251). Hagmans syn på »medlemmar» blir på ett sätt mycket generös, »medlem är den som utför handlingen att betala kyrkoskatt». Samtidigt tydliggör han och skriver, »men i betydligt högre grad är den kristen som tillber Gud tillsammans med andra kristna». Mellan dessa poler menar Hagman att skalan är glidande och att vi alla under livet glider fram och tillbaka på den. Men det viktigaste är att det alltid finns de som i gemenskap lever tron. Kyrkan kan då vända sig till alla människor, som redan varande Guds barn om än med en mycket svag kristen identitet, men kyrkan får aldrig göra denna svaga identitet till sin egen norm.

Konsekvensen av Hagmans tankar blir naturligt mindre och förtätade gemenskaper som har en uppgift för hela mänskligheten. Gemenskaper som inte delas upp i anställda och ickeanställda där de anställda producerar religion för några andra, utan där församlingen som helhet lever kristenliv, ett liv som Hagman är tydlig med är något radikalt annat än många av de samhälls- och människosyner som bland annat marknadsekonomin håller fram idag.

På detta sätt blir Hagmans inlägg i debatten en dräpande kritik mot strukturutredningens förslag och stordriften som nu genomförs i Svenska kyrkan. »Om kyrkan satsar på centralisering och stora enheter, uttrycker det en teologi som nedvärderar den konkreta kroppsliga gemenskap som alltid är lokalt förankrad.» Hagmans alternativ är mindre församlingar, fler och mindre stift och att deras variation blir rikare.

Hagmans bok är en viktig bok. Frågorna han ställer är brännande frågor. Barbro Matzols tog upp dem i en ledare i Kyrkans Tidning, och förhoppningsvis kan Hagmans frågor få mera utrymme och plats i vår teologiska debatt. För även om man inte delar Hagmans svar är frågorna inte bara angelägna utan avgörande för kyrkans framtid. Problemet är det Hagman pekar på: Svenska kyrkans kris är främst en teologisk kris, men vi talar hellre om logotyper och reklamkampanjer än om det som kan rädda oss på riktigt.

Marco Aldén

YouVersions bibelapp, <https://www.youversion.com/sv>

Önskar du ibland att du hade Bibeln i bakfickan, färdig att läsa ur närhelst du har en stund över? Då finns det nu en alldeles förträfflig bibelapp, tillgänglig både för *Android* och *Ios*, färdig att med några enkla knapptryckningar ladda ner via *Android market* eller *Appstore*. Det här är inte ett forum för teknik eller en recension av en teknisk handbok, så jag lämnar de tekniska aspekterna därhän och kastar mig rakt in i glädjen över att kunna bära ordet lättillgängligt i alla sammanhang.

Det här är inte ett sätt att avskaffa pappersutgåvorna utan ett sätt att nå fler människor och hitta möjligheter till ett ökat utbredande av bibelläsandet över vår värld. För mig personligen innebär appen oerhört mycket, då jag alltid bär med mig Bibeln, färdig att använda i alla sammanhang och möjligheten att dela med mig av Guds ord via exempelvis Facebook med vänner. Appen innehåller, precis som pappersutgåvorna, böckerna indelade i kapitel och verser och finns att läsa i ett flertal olika svenska översättningar som du lätt kan växla mellan. För den som vill går den även att läsa på en mängd andra språk.

Du läser bibeln genom att scrolla ner på skärmen och kan lätt göra färgmarkeringar av viktiga bibelord och bokmärka sidor du snabbt vill kunna återvända till. Varje dag er-

bjuds du ett dagligt bibelord. Det finns också en uppsjö av läsplaner, en del indelade i olika ämnen som exempelvis vad Bibeln säger om glädje, hopp och förlåtelse medan andra specifikt tänkta för ungdomar samt helhetsläsplaner.

Speciellt upprymd är jag över att andliga människor kunna läsa Bibeln utan att behöva tända lampor, öppna boken och väcka upp familjen och att texterna går att få större än i en ordinär pappersutgåva. Kanske innebär inte en app något revolutionerande för din dagliga bibelläsning, men det är inte alls omöjligt att din granne börja läsa Herrens ord för att just den här formen är mer lättillgänglig och tilltalande.

Kort nedladdningsinfo för telefon:

Du söker i *Android market* eller *Appstore* på din mobiltelefon med sökordet Bibeln. Först du hittar kommer *Holy Bible* från *LifeChurch*. Du klickar på ladda ner och därefter är du klar för installationen av *YouVersion* (<https://www.youversion.com/sv>) och kan med lätthet klicka dig in i läsandet av Herrens ord på ett nytt sätt.

Anna Eklund

Rec. är förskollärare i Västerås.

Anders Jarlert, *Drottning Victoria. Ur ett inre liv. En existentiell biografi*. Carlsons 2012. Stockholm, 411 sidor.

Sophia Maria Victoria föddes den 7 augusti 1862 som prinsessa av Baden och dog den 4 april i Rom som drottning av Sverige. I *Drottning Victoria – ur ett inre liv: en existentiell biografi* som utkom under jubileumsåret 2012. Hennes väg från Karlsruhe i Baden till Rom, via Stockholm och Capri är långt ifrån det historiska studiet inte särskilt behandlad. Därför är det en god ansats Jarlert tar när han inte bara vill göra en klassisk biografisk teckning av drottningen, utan även ett steg längre och göra biografien existentiell. Det kan sägas vara en fortsättning och vidare utveckling av hans bok *Bäste Biskop!* som